

«En gränd, en skylt en flanör. Och mycket symbolik!» Nicklas Elmrin

FOTOSKOLAN **LEKSAKSKAMEROR**

Lek fram fotografierna

Två av de mer välkända namnen är Diana och Holga. Det är toy cameras – leksakskamerorna – som vem som helst kan fota med, oerfarna som erfarna fotografer. Och du slipper skita ner bilderna i ett bildbehandlingsprogram i efterhand om du tröttnat på perfektion. Kamerorna är nämligen så skruttiga att bilderna kan bli precis hur som helst.

TEXT **AMY LAGERMAN** FOTO **ELMRIN/THANNER**

Olika modeller

Holga är tillsammans med Diana en av de vanligaste leksakskamerorna. Holga är en nyproducerad kamera från Asien som ger 6 x 6-format på 120-film. Med sin kraftiga vinjettering, mjuka oskärpa och oväntade resultat älskas den av många fotografer världen över. Holga finns i många modeller, till exempel klassikern 120N, 120NF med inbyggd blixt, 120CFN med inbyggd blixt i fyra färger och HolgaPC som är en lådkameraversion. Det finns också ett par modeller med glaslins som ska ge mer skärpa än de traditionella linserna av plast. En Holga kostar mellan 300 och 400 kronor.

Diana tillverkades under 1950- och 1960-talen i Hongkong. Diana ger 4 x 4-format på 120-film. Bilderna blir mjuka och drömskt oskarpa och har vunnit mångas gillande. Diana finns i olika varianter: klassikern Diana, Diana F med blixt och

Diana Deluxe. Det finns flera nästan identiska modeller med olika namn: Anny, Arrow, Asiana, Banier, Banner, Debonair, Dories, Flocon, Lina, Mark, Rover, Stellar, Tina med flera. På Kaffeburuset säljs en Diana för 549 kronor, men du kan hitta kopior för en lägre summa på E-bay – om du har tur.

Agfa har en serie modeller som klassas som toy cameras, gjorda på 1950- och 1960-talen i Tyskland: Agfa Clack, Click samt Isola eller Isoly, som brukar kallas för den tyska systemen till Diana. Clack ger bildstorleken 6 x 9, och Click och Isola 6 x 6 på 120-film

Lomo har en del kameror som kan liknas vid toy camera. Lomo LCA, den populäraste modellen, slutade tillverkas våren 2005. Inköpspriset ligger runt 1 800 kronor för ett standardpaket, med ibland säljs kameran billigare på E-bay.

Med moderna kameror ska det mycket till för att misslyckas med bilderna. Automatiken är oftast tillförlitlig, också för en ovan fotograf. Ibland kan det kännas som att utmaningen och spänningen har försvunnit. Inspirationen är spårlöst försvunnen.

Precis just då ska du lägga din digitala systemkamera åt sidan och plocka upp leksakskameran. Med leksakskameran är det nämligen din kreativitet och kompositionsförståelse som belönar dig med de där riktigt bra bilderna. Inte kameran.

Leksakskameror överraskar

En pressfotograf som dagligen jobbar med digitalkamera är Göteborgs-Postens Nicklas Elmrin. När han och kollegan Lisa Thanner åkte ned till den årliga fotofestivalen Visa Pour L'image i sydfranska Perpignan valde de att lämna hela sin digitala jobbutrustning hemma. I stället köpte de med sig leksakskamerorna Holga 120N och Diana.

– Vi ville göra en poetisk berättelse om fotografi, säger Nicklas. Det var därför vi valde att jobba med just leksakskameror.

Utmärkande för en leksakskamera är det billiga bygget. Luckan kan trilla av när som helst. Kamerorna är långt ifrån täta och läcker in ljus till filmen. Det gör naturligtvis att fotografen inte har en aning om hur bilderna kommer att se ut förrän de kommit tillbaka från framkallningen.

Leksakskamerorna ger ofta en mjuk oskärpa och en kraftig vinjettering som kontrasterar mot hur vi är vana att se på våra tekniskt perfekta bilder. Med en leksakskamera satsar du på känsla. Och tur.

– Vi hade med oss tio rullar 120-film hem från resan, berättar Nicklas. Mycket av materialet gick inte att använda, men det hör till spänningen med leksakskamerorna. En del av bilderna hade förstörts av ljusläckaget. Andra hade råkat bli exponerade flera gånger.

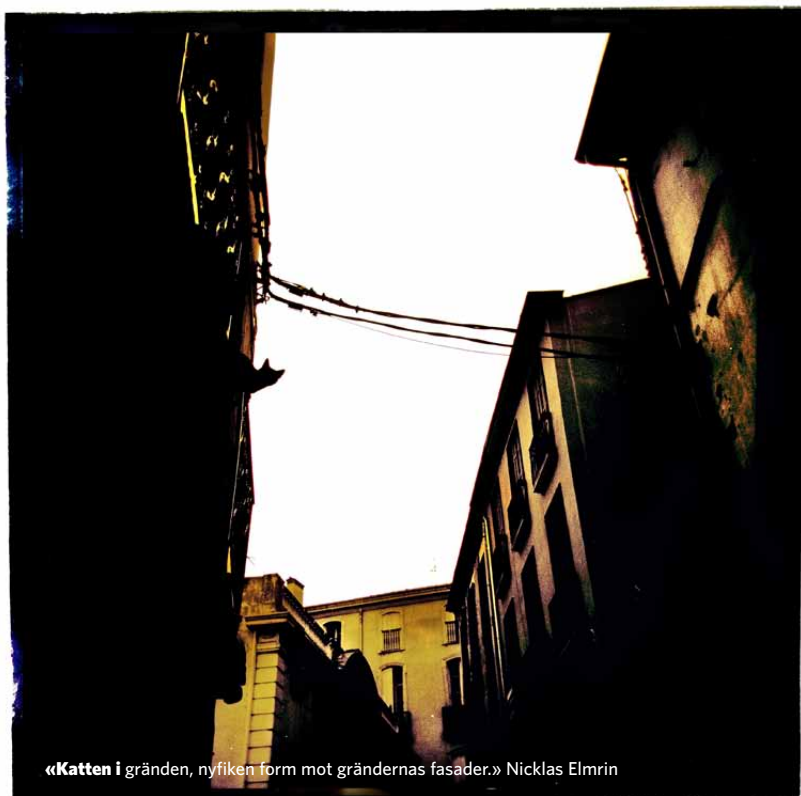
Se och planera

Förutom kvaliteten är det kanske i huvudsak två stora skillnader mellan en digitalkamera och en leksakskamera. Med en digitalkamera finns ett automatikläge som oftast ställer in en hyfsad exponering. Du har minneskort som du kan återanvända. Det är bara att köra på, och det kan vara just det som gör att du ibland känner att det här med foto inte är särskilt kul längre. Fotograferandet har blivit slentrian.

Leksakskamerorna däremot erbjuder inget av detta. I stället för minneskort använder de antingen 120-film eller 135-film. Filmen går naturligtvis inte att återanvända och kostar dessutom pengar att framkalla. Förutom att det är dyrare att fota med en leksakskamera är du dessutom rejält begränsad när det kommer till kamerainställningar. Det du kan justera är i princip skärpan.

Och det är faktiskt just begränsningarna som är tjusningen med leksakskameror. Eftersom du har 12, 24 eller 36 exponeringar på dig att ta drömlika bilder kommer du snabbt in i en andra andning. Du tar det lite lugnare. Du ser motiv i din omgivning som du knappt brytt dig om förut. Kanske är det en viss blomman i rabatten, en kyrka eller en granne som du har passerat hundra gånger.

– Både i Perpignans och Collioures (en by vid havet)

«Katten i gränden, nyfiken form mot grändernas fasader.» Nicklas Elmrin

«Utsikt från ett fönster sent på kvällen. Här lät vi slutaren stå öppen länge.» Nicklas Elmrin

Till Perpignan

– Att arbeta ihop med en annan fotograf är roligt och givande, berättar Nicklas Elmrin. Det är kul att låna varandras ögon. Därför var det inte viktigt vem som tryckte på knappen. Ibland såg Lisa bilden, ibland jag, bland hittade vi bilderna tillsammans. Därför har vi gemensam byline. Texterna kom till i efterhand, hemma vid redigeringsbordet. Skanning av allt material gjordes med hjälp av en Imacon Flextight Photo-scanner och kopieringen av Photoshop.

Boken är bara tryckt i 75 exemplar som säljs numrerade och signerade på www.nevabooks.se.

gränder sökte vi långsamheten, som kontrast till det annars snabba digitala pressfotjobbet. Vi tog gott om tid på oss och väntade in ögonblicken. Eftersom kameran redan är låst på bländare 8 och 1/60 sekund så struntade vi i nästan allt tekniktänk och ägnade oss enbart åt känsla.

Leksakskameran kommer med största sannolikhet att ge dig en oväntad upplevelse av det välkända. Det kan vara knasiga men vackra färger som ger hela motivet en surrealistisk ton du aldrig föreställt dig förut. Det kan vara den där riktigt skitiga looken som du normalt sett jobbar på i timmar för att få till i Photoshop med rejäl vinjettering. Eller kanske en nostalgisk blek filmis-känsla. Dessutom är det lätt hänt att du dubbel exponerar filmen. Läger du ifrån dig kameran under en dag eller mer är det långt ifrån säkert att du kommer ihåg om du dragit fram filmen eller inte. Fast det behöver inte vara någon katastrof. Är du öppen

för nya vyer kan du upptäcka att det blir riktigt läckert med en pojke som hoppar hage uppför Eiffeltornet.

– Lite av charmen är att man inte vet vad man får, avslutar Nicklas. Och att man i lugn och ro komponerar bilden innan man klickar av. Eftersom det inte är gratis att fota måste man ta kontroll innan man knäpper av kameran. Fast viktigast är ju att man gillar bilden man får med sig.

Bra att veta om komposition:

Det finns en bra tumregel, nämligen att strunta i allt vad regler heter. Men även om du borde och behöver upptäcka vad just du gillar för bilder är det ändå bra att känna till det grundläggande inom bildkomposition. Regler blir om inte annat lättare att bryta mot när man känner till dem.

– Att placera motivet i mitten ger dig sällan de där riktigt fantastiska bilderna. I-mitten-bilder är i stället ofta ganska statiska och till och med tråkiga. Det är möjligt att de gamla grekerna inte använde sig av den så kallade tredjedelsregeln, men konstnärer har följt den i åtminstone några århundraden.

– Testa vad som händer om du inte lägger horisonten löpande rakt i mitten av bilden. Är det maffiga moln kan du prova att lägga horisonten längs den tänkta nedre vågräta linjen. Är himlen tvärtom trist och platt lägger du horisonten högre upp, längs den övre vågräta låtsaslinjen. Och du bör så klart se till att det finns något intressant på marken.

«Ett fotografi berättar om de som var. Allting är annorlunda nu. Det här ögonblicket ger mycket retrokänsla.» Nicklas Elmrin

– «Om dina bilder inte är tillräckligt bra, är du inte tillräckligt nära» sa den berömda krigsfotografen Robert Capa. Med en leksakskamera kan du inte zooma, så rör dig mycket. Var inte blyg. Gå närmare.

– Föredrar du i stället att fotografera människor är det ögonen du ska hålla reda på. Våra egna blickar söker alltid ögonkontakt, så också i en bild.

– Fotar du ett rörligt motiv kan du försöka hinna med att placera motivet så att det rör sig in i bilden. Ge fordonet eller djuret plats att fortsätta röra sig utan att det känns som att det är sekunder ifrån att tippa över bildkanten. På samma gång kan det vara bra att komma ihåg att vi västerlänningar läser från vänster till höger. Därför leder du betraktarens blick rätt redan från början om du placerar motivet lite grann till vänster i bilden.

– Rama in dina motiv. Använd det som finns runtomkring. Kanske hänger några ner från ett träd? Eller står motivet

bakom ett staket som står stadigt förankrat i marken? Fast använd inte vilket skräp som helst, för då drar du bort uppmärksamheten från ditt huvudmotiv.

– Och slutligen. Fastna inte i fällan att alltid göra likadant. Testa nytt och gå över nya gränser. Men tänk efter före. ■

FOTO: PRIVAT

NICKLAS ELMRIN

Född 1967.

Bor Kungsbacka.

Jobbar Som pressfotograf på Göteborgs-Posten.

Aktuell med Bland annat boken «Till Perpignan», fotograferad med leksakskameror, tillsammans med Lisa Thanner.

Webbsida www.elmrin.se